

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček, račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Pismo iz Nemčije

München, 15. februarja.

V Nemčiji so nastopile razmere, ki nam obe-
ljajo ponovitev kulturnega boja. In kakor je pred
50 leti knez Bismarck grešil, ko je navallil na ka-
tolicizem, ki mu je odrekel pomoč tako v njegovi
neizprosnosti borbi proti socialni demokraciji kakor
tudi v njegovi koncepciji osebnega absolutizma v
službi poganjskega kulta nemške rase, tako bo tudi
danes Hitler ponovil stari greh, ko bo hotel udariti
po katolicizmu, ki mu odreja zopet pomoč v nje-
govem boju proti levici ter v njegovi barbarski
apoteozi nemškega plemena.

Katolicizem ima svojo strogo zadržano po-
grajeno od naukov svojih dogem ter od načel
svoje etike. Kakor mu pred 50 leti ni bilo mogoče
bljuvati ognja na socialno demokracijo ter je rajši
iz njenih naukov izluščil vse dobro, odstranil zmote
ter skušal kanalizirati pokret v pravilnem razume-
vanju človeških pravic v stroge smeri krščan-
ske socialne etike, tako mu tudi danes ni mogoče
sodelovati z boljševiški metodami pri uničevan-
ju novih socialnih doktrin, ki jih bo rajši očistil,
dvignil v nadnaravo ter pustil iz njih zasijati be-
sede Kristusovega socialnega evangelija. In kot mu
nekdanj pod Bismarckom ni bilo mogoče priznati
niti osebnega absolutizma nad božjimi in naravnimi
normami prava niti zamisel o nadvrednosti ene
človeške rase nad drugo, tako se bo moral tudi
danes upreti skupinskemu absolutizmu nad ne-
menljivimi pravicami, ki jih daje naravni zakon,
ter poganjski veri v nacionalizem kot najvišji etični
dobrin.

Spriču te anarhije v vrednotenju dobrin in v
očigled te surove borbe z brezpravnimi sredstvi za
nadoblast idej, ki so v nasprotju s krščanskim poj-
movanjem družbe, naroda, države, družine in po-
sameznika človeka, mora katolicizem, kakor vedno,
stopiti na plan in dati smernice, ki jih črpa iz za-
kladnice svoje vere.

Kot rečeno, bomo katoličani v Nemčiji kmalu
na tem, da se v odprtem boju postavimo v bran
za krščanska načela o vseh organiziranih skupinah
ljudi, to je država, narod in družina, in da temu
dosledno uveljavimo zopet naša krščanska načela
v vseh pojavih narodnega in državnega življenja.
Hitlerizem nas je postavil pred to alternativo. Mi
jo sprejemamo!

Zadnji dve manifestaciji našega katolicizma
sta v tem pogledu značilni in merodajni.

1. Najprej je spregovorila Cerkev kot vrhovna
čuvarka vseh pravic božjega in naravnega zakona.
Ob novem letu je izdal naš münchenski nadškof
kardinal dr. Faulhaber v imenu vseh nemških ško-
fov pastirsko pismo, v katerem je avtoritativno kot
vrhovni cerkveni učitelj natančno označil zmote
nacionalističnega pokreta v Nemčiji in pokret sam
zavrnil kot protikrščanski. Za njim je prišel 21. ja-
nuarja linški škof dr. Gföllner, ki je v slinčnem
pastirskem pismu razložil in obsodil nacionalizem
za svoje avstrijske vernike.

Oba cerkvena kneza ponavljata, kar bi moral
eleherni katolik sam po sebi vedeti, namreč, da je
a) človeštvo ena sama velika družina, ki je med
seboj organsko povezana, nadnaravno in naravno,
da je b) krščanski nacionalizem v okviru božjih za-
povedi čedenosti, ki jo krščanstvo dviga v nadnaravo
in je kot tak od cerkve odobren, c) da narod in
država nista sinonimna pojma, eno in isto: država
stoji po svoji naravi nad narodom, in d) da je nad
nacionalizmom vera, ki po svoji naravi ni nacio-
nalna, ne anacionalna, ne internacionalna, ampak
nadnacionalna. Ker se pa sodobni Hitlerjev nacio-
nalizem proti tem načelom pregrešuje s svojo pa-
tološko teorijo o nadvrednosti rase, o protikrščan-
skem nacionalizmu, ker vero nacionalizmu podre-
ja in svoji zgradbi daje samo zunanji krščanski
lesk, ga mora vsak katolik načelno in dosledno
odklanjati.

Nemški katoličani so se takoj zgrnili okrog
svojih škofov, in da ni bilo bivšega opata benedik-
tinske opatije v Emausu v Pragi p. Albana Schach-
leierja, ki je v hitlerjanskem glasilu »Der Völ-
kische Beobachter« nastopil proti izjavam cerkvene
hierarhije, bi bila fronta popolnoma edina. Ta cer-
kveni knez, ki je v radi svojega simpatiziranja z
najhujšimi nemškimi nacionalističnimi organizaci-
jami navlekel že nekaj kanonskih kazni, je torej
edina izjema, ki je edinstvo motila. Na žalost bo
njegov nastop imel žalostne posledice med nem-
škimi katoliki, posebno med onimi, ki so že za-
čeli omahovati in jih je zadrževal samo še klje-
vesti. Če še greši, se greh na spodaj ponovi tisoč-
krat. Zaradi njega bodo zdrsnili od prave poti
mnogi, ki bodo njegovo ime nosili kot varnostni
ščit za svojo zmožnost. Kardinal Faulhaber je sicer
tako avtoritativno zavzel svoje stališče proti temu
gospodu in ponovno pozval vernike k disciplini,
toda zlo je storjeno in marsikdo zna pasti v zanjko,
nastavljeno od prelata, ki nosi na obleki svojega
reda devizo PAX — MIR. Ampak kdor ve, da Pre-
vidnost dosega svoje namene tudi po takih tragič-
nih padcih, si bo ohranil optimizem, ki je nujni
pogoj končne zmage.

2. Druga manifestacija nemških katoličanov se
tiče, kot zgoraj omenjeno, osnovnih pojmov o od-
nosih države do posameznih državljanov, torej na-
čel krščanskega posrednega vladanja, ki je pred-
met bilo izraženo v velikem proglasu na narod,
ki ga je podpisalo 12 največjih nemških katoliških
stanovskih in kulturnih organizacij. Iz tega pro-
glasa se dajo izluščiti nekatera splošna načela,
katera hočem tukaj označiti, ker dobro karakteri-
zirajo smer, v katero Hitlerjeva Nemčija plove.

a) Pravo in pravica, to sta domotožje naše
dobe, ko se vse majo, ko nič ne drži, in se teptajo
osnovne pravice človeške narave. A pravo in pra-
vica morata ostati temelja vsakega reda, tako v

Razvoj kmetijskega vprašanja od Ljenina do Stalina

Neusmiljene metode ruskega sovjetskega režima - Izgoni, zapori, usmrtilive

Moskva (privatno).

Poročal sem vam že čisto objektivno, kako
se je začela druga ruska petletka. Priznal sem,
kako visoke številke je dosegla prva petletka v
nekaterih panogah industrije, katere so bile
dosežene z velikim naporom vseh sil, pa tudi
z velikim idealizmom, ki izvira iz fanatizma
marksistične miselnosti, katere nadomestila boljšev-
ševikom religijo. Ravno iz te objektivnosti pa
tudi nisem zakrival obratne strani medalje, na
kateri je naslikan velik neuspeh petletke na
polju kmetijskega proizvodstva, kjer so boljšev-
viške proračune prekrizala realna dejstva in
realne razmere kmetijske mentalitete in narave
kmetijskega dela. Fatalno je, da gospodarskega

načrta prve petletke nista izpopolnili tisti dve
pokrajini, ki tvorita žitnico Rusije, to je Ukra-
jina in ozemlje kubanskih kozakov, kjer sta-
nuje prebivalstvo, katerega posest so boljševiški
teoretiki pač s silo kolektivizirali, niso pa mo-
gli izpremeniti njegovega mišljenja in to tem
manj, ker so baš Ukrajinci in kubanski kozo-
ški kmetje od nekdaj najbolj napreden element
ruskega kmetijskega prebivalstva. Te izkušnje
so pa klasični dokaz za to, da je komunizem,
kakor si ga zamišljajo ruski marksisti, mogoč
le v razmerah precej primitivne kulture in mi-
nimalnih zahtev na življenje, da pa je nespre-
jemljiv za narod, ki ima take kulturne nagone
in zahteve po dvigu kakor zapad.

Drakonične odredbe sovjetov na Kubanu

50.000 Kozakov deportiranih, selišča razrušena

Jako poučno, čeprav zelo tragično za pri-
zadete je, da mora sovjetski režim poseči po
najkrutejših sredstvih, da vsili ljudem svoj
sistem »rajskega žitja na zemlji«, ki naj ljud-
stvu nadomesti blaženost nadzemskih vrednot,
o katerih mu je svoječas govorila istotako s silo
zatrti krščanska vera. Ker so na Kubanu kozo-
ški kmetje skrili veliko žita, namesto da ga
oddajo državi, je poslala moskovska vlada nad

zmanjkalo semenskega žita za spomlad 1933.
To uvidevnost so sedaj morali ti organi komuni-
stične stranke plačati s smrtjo oziroma z dra-
konskimi kaznimi.

Po 15 letih mesto rača — peklo

Nek prijatelj mi sporoča: »Kar se godi na
Kubanu in na severnem Kavkazu sploh, je brez
primere v našem stoletju. Po deželi divjajo kra-
snoarmejci, ki letajo od sela do sela, streljajo
kmete, druge pa seganjajo skupaj, kakor čredo
in ženejo na bližnjo železniško postajo na pri-
silna dela v Sibirijo. Najbolj kruta pa je me-
toda, da se cele vasi sedaj od vlade bojkotir-
rajo in sicer na ta način, da vojaški kordoni
ne puščajo v vas nobenih živil, da bi uporni
kmetje od lakote pomrli. To je pač tragična
antiteza, da mora vlada, ki je na zasedanju vseh

ruskih sovjetov decembra meseca oznanila sve-
tu triumfalni uspeh komunističnega načrtnega
gospodarstva, posegati sedaj v svrhu dosega
svojih utopičnih osrečevalnih ciljev človeštva
po tako barbarskih sredstvih, kakor so jih ra-
bili samo Ivan Grozni, Peter Veliki in carica
Katarina, in da se te uničevalne metode vpo-
rabljajo proti razredu, kateremu je Ljenuin svo-
čas oznanjal, da mu bo boljševizem prinesel
zemeljski raj in popolno svobodo.

Moskva, 17. februarja. Vlada je poklicala
v Moskvo okoli 1500 voditeljev kolhozov iz vseh
krajev Rusije na kongres, ki se bo vršil v os-
rednjem uradu Kolhoza. Kongres ima namen,
da se posvetuje in sklepa o odredbah za čim-
bolj uspešno izvedbo druge petletke na kmetih.

Vstajenje Male zveze

Odmev po svetlu

Francija pozdravlja

Pariz, 17. februarja. Francoski zunanji minister
Paul Boncour je dal poročevalcu »Intransigeant«
izjavo o pravkar opravljeni preureditvi Male an-
tante. To zasedanje Male antante, pravi v svoji
izjavi Paul Boncour, je velikega pomena. Sklepi
pomenijo krasno iniciativo in korak naprej k že-
ljeni grupaciji v srednji Evropi. To je začetek blo-
ka reda in miru temeljni kamen za združitev bal-
kanskih in podunavskih držav. Dalje opozarja Paul
Boncour na to, da se je notranja povezanost držav
Male antante okreplila in utrdila in da se morajo
tega dejstva razveseliti vse mirolojubne države.

Anglija se raduje

London, 17. februarja. Politični krogi pripisu-
jejo zaradi nevarnosti, ki groze Evropi zaradi se-
danjega političnega režima v Nemčiji, ogromen po-
men paktu o preureditvi Male antante.

List »Times« pa izraža nado, da bo Mala an-
tanta, če jo smemo zdaj še tako imenovati, odslej
še bolj kakor doslej posvetila svojo moč pomirli-
vosti v mednarodnem življenju. Italijanske spletke
so le pospešile pogajanja med Prago, Beogradom in
Bukarešto in podvzale sporazum med državami
Male antante in s tem dosegle baš nasproten
namen.

Nova notranja povezanost med državami Male
antante bo zdaj enkrat za vselej preprečila napore
tistih, ki so skušali te države med sabo razdvojiti.
Hitlerjev pojav v Nemčiji je najbrž le pospešil to
najnovejšo prenosno Male antante. Glavni povod
za ta pogajanja pa so bile po vsej prički intrige
zadnjih tednov, ki pa so rodile prav obratne po-
sledice.

Romunija ponosna

Bukarešta, 17. februarja. Rador poroča: Vsi li-
sti naglašajo veliki pomen novega pakta Male
antante. »Universul« piše: Mala antanta postaja
kontinentalna vesela v službi miru. Z razširjenjo
svojega delokroga in ciljev svoje politike bo znala
izsiliti spoštovanje obstoječih mednarodnih obvez
glede ohranitve in okrepitve sedanjega teritorial-
nega stanja v Srednji Evropi.

»Dimineata« naglašja, da novi pakt utrjuje
splošno solidarnost treh držav, združenih v novem
bloku. Dalje list izjavlja, da ta pakt pušča odprta
vrata za pristop tudi drugih držav, na primer Av-
strije in Madjarske, ki bi s tem pristopom imele
isto korist, kakršno so pričakovale v izvedbi na-
črta o centralnoevropski uniji.

Poljska čaka

Varšava, 17. febr. tg. Zenevske sklepe male
antante so na Poljskem sprejeli z rezervno. Oficij-
na »Gazeta Poljska« jih imenuje bolj politično de-
monstracijo, kakor pa resnično spremembo značaja
male antante. Vprašanje je na pr., ali bo Češkoslo-
vaška dovolila, da bi bilo vprašanje plačila dolgov
Ameriki odvisno od soglasja sklepa sveta troji-
ce. Vzroki za tesnejše zblizanje so pri posamez-
nih članicah različni. Jugoslavija se boji napada
Italije. Titulescu kaže iz notranjopolitičnih razlogov
večjo aktivnost, Češkoslovaška pa je ojačala svoje
prizadevanje za zblizanje podunavskih držav. Sicer

dvomi vladni list o tem, da bi sledili v tej smeri
večji koraki, vendar smatra, da ti zenevski sklepi
ne bodo ustvarjali novih ovir za splošno medna-
rodno sodelovanje. V izjavi, da je ojačena zveza
male antante odprta tudi drugim državam, vidi sa-
mo povabilo Madjarski. Stare zveze posameznih
članic male antante z drugimi državami (kakor na
pr. poljsko-romunska zveza) z zenevskimi sklepi
niso prizadete.

Italija nemirna

Milan, 17. febr. tg. Italijanski listi vidijo v
tesnejši koncentraciji male antante vzrok za vzne-
mirjanje evropskega miru. »Corriere dela Sera«
izjavlja, da se ob Donavi razvija politika blokov,
kakršna prav za prav Zveza narodov izključuje in
jih Italija v interesu evropskega sodelovanja ni-
dar ni želela. Države male antante so sklenile pravo
trojevo, ki ni naperjena samo proti Madjarski,
temveč tudi proti Italiji in ima klavzule, kakršnih
še ni imela nobena zveza. Stalni svet z menjajoči-
mi se predsedniki tesno gospodarsko sodelovanje,
vrsta pogodb o tem, kako naj se poslova v Zenevi
in v mednarodni politiki, so gotovo pogoji za pravo
konfederacijo. Iz njih ni težko sklepati na stopnjo
vojaških obveznosti, sklenjenih med temi tremi
vladami. List poroča tudi iz Zeneve, da so v Ze-
nevi to pogodbo sprjeli neugodno.

Madjarska huška

Budimpešta, 17. februarja. Madjarski listi ka-
žejo živahno zanimanje za novi pakt med Male
antanto.

»Pesti Naplo« pravi, da ta pakt ne more niko-
gar vznemiriti, kakaj napadali značaj tega pakta
se vidi na prvi pogled. Blok Male antante je v prvi
vrsti naperjen proti Madjarski, ki pa nima nikakih
napadalnih namenov.

»Nemzeti Ujsag« pravi, da novi blok naspro-
tuje idejam in temelinim načelom, postavljenim ob
koncu vojne, in pomeni povratek v prošlost, da se
prepreči sprostitve Evrope iz stanja, v katero so
jo vrgle mirovne pogodbe.

»Budapesti Hiras« trdi, da more služiti novi
blok samo ofenzivnim in napadalnim namenom
proti Italiji in Nemčiji.

Austrija dvomi

»Neue Freie Presse« pa izraža v svojem uvod-
niku dvome o koristnosti tega pakta, ki bo moral
izzvati tudi sporazum med drugimi skupinami
držav.

Brez tuih rok

Pariz, 17. febr. tg. »Echo de Paris« piše Per-
tinax, da so vesti, da je imel Quai d'Orsay pri novi
organizaciji male antante vmes svoje roke, neres-
nične. Prav nasprotno, francoska vlada, odnosno
francosko zunanje ministrstvo je bilo o zadevi ob-
veščeno šele zadnji trenutek in se takrat zelo po-
virno. V ostalem pa predstavlja politična trojevo
v srednji Evropi veliko pridobitev, ker je s tem po-
stala mala antanta mnogo bolj samostojna in tako
rekoč neodvisna od sedanjih slabosti francoske zu-
nanje politike.

Iz Hitlerjevega „tretjega carstva“

Prikrito obsedno stanje - v nemških deželah

Berlin, 17. febr. Notranji politični položaj se je tako zaostril, da je bilo v nekaterih pokrajinah zapadne Nemčije uvedeno dejansko obsedno stanje, čeprav ni bilo pravno proglašeno. Pruski notranji minister je postavil Vestfalskemu in Porenju pravega policijskega guvernerja, kateremu je podrejena vsa državna in tudi občinska policija. Na to mesto je bil postavljen policijski poveljnik Stieler von Heidekamp. Niti občine torej ne razpolagajo več svobodno s svojo policijo, ki je prešla pod oblast guvernerja, oziroma pruskega notranjega ministra. Tako dalekosežne ukrepe vlada lahko motivira edino s tores Vestfalsko in Porenje nabajajo v prikritem obsednem stanju.

Delavstvo grozi

Vlada se boji ogromnih mas socialističnega, krščanskega-socialnega in komunističnega delavstva, ki žive v teh krajih od industrije, boji se posebej, da bi strokovne organizacije imenovanih treh strank preglasile splošno stavko v primeru, da bi se Hitler skusil polastiti vse oblasti s silo.

Hitler skusil polastiti vse oblasti s silo, ako bi pri volitvah propadel, Cenzura brezobzirno zapleni vsako besedo v opozicijskem tisku, ki bi količič namizavala na proglasitve splošne stavke. Naredba o tiskovni svobodi vsebuje posebno določbo, ki prepoveduje listom pozivanje na splošno stavko. Hitler je predstavnikom njegovega tiska iz vse Nemčije jasno povedal, da bo zari vse tiste liste, ki bodo širili proti državni avtoriteti.

Režim pendreka

O državljanski svobodi v Nemčiji ni več mogoče govoriti, pač pa velja pravica pesti. Spopadov med Hitlerjevci in pristasi opozicijskih strank ni konca. Hitlerjevci skušajo s silo razgneti vsako manifestacijo in vsak šod opozicijskih strank. Svoje nasprotnike pobijajo s pendreki in če ti ne pomagajo, tudi streljajo nanje. Tako so v Frankfurtu streljali na spreval železne fronte in

več delavcev pri tem hudo ranili.

Razdeljali so tudi knjigarno nekoga socialnega demokrata. V Halle na der Saale so tudi razbili šod železne fronte in razdeljali kuhinjo mednarodne delavske pomoči. Nje drugačna ni kronika iz drugih mest.

Hitler zaščitnik korupcije

Naradni socialisti so vnovič razgneti parlamentarni odbor za zaščito ustave, ker se bojijo novih razkritij o poverbah pri tako zvani vzhodni pomoči, to je pri poddeljevanju podpor nemškemu baronem in veleposlanikom v vzhodni Prusiji. Po razpisu državnega zbora so vsi parlamentarni odbori prenehali delovati, edino odbor za zaščito ustave ostane v smislu ustavnih določb pri življenju do izvolitve novega državnega zbora. Radi tega so se prav tako Hitlerjevci

kakor prijatelji magnata Hugenberga

zabili, da bi ta odbor sedaj prevzel preiskavo poddeljevanja podpor. Ko je predsednik dr. Lube skusil otvoriti sejo, so ga narodni socialisti z divjim krikom in ropotanjem vnovič prekricali in v dvorani je nastal pretep, ki ga je vodil 32 letni Hitlerjevec dr. Frank. Opozicijske stranke so morale zapustiti dvorano, toda Hitlerjevci so napadli tudi pristase nemške ljudske stranke, ki jo vodi dr. Dingeldey in ki se pristeva k desnici ter je bila pripravljena podpirati sedanjo vlado.

Pretepli so tudi nekega poslanca

ki je njen pristav. Proti takšnemu postopanju je vložil centum protest pri predsedniku državnega zbora, a v istem času je socialist dr. Lube zaprosil samemga Hindenburga za zaščito. Dr. Dingeldey je v imenu svoje stranke brezobzirno protestiral pri notranjem ministru dr. Fricku. Toda vprašanje je, kaj bodo vsi ti protesti zalegli, ko ni doslej še nihče izmed ostalih vladajočih triumvirov, torej ne Papen ne Hugenberg in

niti predsednik republike sam postavil Hitlerju nikake ovire na pot.

Dvanajst policijskih predsednikov, štirje vladni predsedniki, trije vladni podpredsedniki in devet visjih policijskih častnikov je moralo na Hitlerjevo zahtevo za vedno na dopust, da ne omenjamo dolge vrste drugih državnih uradnikov, ki jih je zadela ista usoda. Hitler skuša v naglici spraviti na vsa odgovorna mesta pri policiji svoje lastne ljudi, predvsem nekdanje častnike v vojski in mornarici, tako da bo v primeru kakršnegakoli oboženega spopada z opozicijo

policija potegnila z nanada'ci

narodne socialistične stranke. Neki Hitlerjev prijatelj je nekemu angleškemu častniku izjavil, da se Hitler pod nobenim pogojem ne umakne s kanclerskega mesta in da je pripravljen poznati v kravat boj vse svoje čete, policijo in tudi Reichswehr proti masam marksističnega delavstva!

Skupen nastop vseh dežel

Precejšnje siliosti ima Hitler, z njim seređa tudi von Papen in Hugenberg, z državnim svetom, ki sestoji iz predstavnikov vseh dežel in ki se sestane danes. Brezobzirno poseganje osrednje vlade v notranje zadeve posameznih dežel, posebno Prusije, je silno razburilo ostale dežele, posebno južna Nemčija je vstala pokonec.

Dežele je posebno razkačila

odstavek treh ministerijalnih ravnateljev, ki so doslej zastopali Prusijo v državnem svetu. Njihovo meso je osrednja vlada oddala v sporazumu s komisarijem von Papenom svojim zaupnikom. Predstavniki vseh dežel, ki imajo se neodvisno parlamentarno vlado, so se včeraj sestali v poslopju bavarskega poslanstva v Berlinu in sklenili, da nastopijo skupno za obrambo državljanskih svobod in pravice, ki jih daje deželam federalistična ureditev nemške države.

Geslo centra

Vratislava, 17. febr. tg. Iz govora dr. Brüninga pred delegati centra je razvidno, kakšno bo volilno geslo stranke. Dr. Brüning je izjavil, da imajo voditelji centra še večjo nalogo kakor leta 1918. Ena stvar zmaga vedno: to je volja zatiranih, da se ne pustijo premagati in so pripravljeno k vsaki žrtvi. Nobena sila na svetu ne more centru oprati te volje. Prelat Kaus je zastavil vprašanje: kako naj se brani Nemčija laži o vojni krivdi, če kroži v notranjosti Nemčije taka laž o krivdi, ki je lažnivejša ni mogoče misliti.

Hirtenberška aiera

Ultimaturna nota Avstriji

Rim, 17. febr. tg. Corriere d'Italia objavlja iz Pariza, pa ne od svojega stalnega dopisnika, besedilo protestne note, ki jo je francoska vlada poslala na Dunaj v Hirtenberški aferi. K temu pristavlja, da so besedilo note do sedaj prikrivali, ker so se francoski državni zavedali, da bi njena objava povzročila vznemirjenje. V Rimu doznajajo o tem na merodajnem mestu, da je bila nota res izročena na Dunaju, da pa so se do nadaljnjega dogovorili, da ostane nota tajna. Odkod ima »Giornale d'Italia« vednost o tem, ni znano.

List piše: »Ta nota, na katero je pristala tudi Anglija, ponavlja najprej vse note, ki so se v stvari menjale med Parizom in Dunajem in ugotavlja, da je avstrijska vlada v stvari kršila čl. 134 sanžermenske mirovne pogodbe in čl. 1 avstrijskega zakona iz leta 1928, ter pozivlja avstrijsko vlado, da stori naslednje korake: 1. avstrijska vlada bo v smislu svojih prejšnjih obljub stori vse potrebno, da zagotovi popolno vrnitev orožja, ki se nahaja v Hirtenbergu in Steyru na naslov pošiljatelja. 2. če bi se to onemogočilo s tem, da bi se pošiljatelj branil sprejeti vrnjeno blago, bo avstrijska vlada skrbela za to, da se orožje uniči. 3. avstrijska vlada bo zastopnikom Francije in Anglije dala dokaz za

izvršeno vrnitev ali uničenje tega orožja. V obeh primerih morajo izjave avstrijske vlade veljati kot prisega. 4. avstrijska vlada bo uvedla preiskavo, da ugotovi, ali se je del orožja postal brez avstrijsko mejo na Madjarsko. Rezultat te preiskave je sporočiti angleškemu in francoskemu zastopniku. Sporočiti je v tem primeru tudi število dalje odpisane orožja. 5. za popolno izvršitev gornjih odredb se predvideva termin dveh tednov, računši od dneva izročitve note. Francoski zastopnik je bil razen tega pooblaščen, da pripomni, da se mora smatrati kot umljivo, da ta nota nikakor ne jemlje pravice, zadevo spraviti pred Svet Zveze narodov, če bi se to izkazalo kot potrebno.

List dostavlja: Ton in vsebina te note spada očividno h kategoriji povsem nezasišanih dokumentov politike, ki je za Evropo nenavadno nevarna. Pošiljatelj orožja v Hirtenberg je trgovska stvar in ni v nobenem nasprotju s pogodbami, toda Mala antanta jo je potrebovala za svoje politične spekulacije, da s tem prikrije svoje vojne priprave in svoj novi politični blok. To francosko noto morajo vsi evropski državni, ki se imajo čut odgovornosti, pazljivo zasledovati. Njen ton je naravnost nezasišan in zveni kot ultimatum.

Sodna razprava proti:

bivšemu vodstvu Zveze invalidov

Belgrad, 17. febr. I. Danes se je pričel pred tujakšnim sodiščem proces proti bivši upravi in nadzorstvu Združenja vojnih invalidov, ki je štel vsega 25 članov. Vsi člani gornjega odbora so obtoženi na podlagi prijave komisarija Združenja vojnih invalidov za sledeča dela: da so leta 1929 dobili na račun prejemkov 902.111 Din, od tega pa so razdelili invalidom samo 785.293 Din, ostanek 116.821 Din pa so potrošili za druge potrebe; da so dobili od leta 1925 do 1929 na subvencijah skupno 488.000 Din z nalogo, da ta znesek razdelijo med one invalide, ki bodo potovali skozi Belgrad. Od gornje zneska so razdelili med invalide samo 259.386 Din, ostanek 128.614 Din pa so uporabili za režijske stroške; nadalje jim očitajo obtožnica, da so leta 1925 dobili za združenje 50.000 Din kot prostovoljni prispevek za podporo invalidom, od katere veče so dobili invalidi 33.300 Din, 16.769 Din pa so uporabili za režijske stroške; v letu 1927 in 1928 je dobilo isto Združenje raznih prispevkov v znesku 1.159.463 Din, od katerega zneska je bilo razdeljeno med invalide 1.108.461 Din, za režijske stroške pa je bilo porabljenih 51.000 Din; nadalje omenja obtožnica še znesek 603.094 Din, od katerega so dobili invalidi 52.000 Din, za plače uradništva pa je bilo porabljenih 321.334 Din, za razne dnevnice 103.305 Din, za režijske stroške 49.795 Din, za avto 37.052 Din in za reprezentacijske stroške 41.000 Din. Nato se je pričelo zasliševanje posameznih članov, ki so obtoženi in ki izjavljajo, da niso krivi, ker ni bilo nobenih zlorab. Delovanje odbora pa je odobral tudi

kongres. Ista praksa se vodi tudi danes, čeprav je postavljen v Združenje komisar. Nekateri obtoženci o g. Radesavljeviću, za katerega pravijo, da je sam organiziral ta proces.

Proces proti dr. Bičan'cu

Belgrad, 17. februara. I. Pred državnim sodiščem za zaščito države se je danes nadaljeval proces proti dr. Bičan'cu in tovarišem. Ker je dr. Bičan'ci izjavil, da je zelo vznemirljen, je senat dovolil, da mu njegov zagovornik dr. Baričević stavlja vprašanja pozneje. Nato je bil zaslišan dr. Anton Valečić, ki je izjavil, da je inkriminirano brošuro prejel od dr. Bičan'ca, da jo pa ni prečital ni, radi česar ne more biti kriv. Za njim je bil zaslišan dr. Iveta, ki je izjavil, da je prejel brošuro iz Belgrada po pošti in ne od dr. Bičan'ca. Brošure ni prečital in se tudi ne čuti krivega. Za dr. Iveto je bil ponovno zaslišan dr. Baričević, na kak način urejenih občinah okrepijo narodni čut in državno edinstvo.

Poljaki demonstrirajo v Parizu

Pariz, 17. febr. AA. Poljski brezposelni delavci so priredili pred tujakšnim poljskim konzulatom demonstracije. Pravijo, da so demonstrirali, ker so uradniki zavlačevali izplačilo brezposelnih podpor. Delavci so pobili več šip in ranili dva konzularna uradnika. Policija je kmalu napravila red in aretirala več delavcev. Izročeni bodo sodišču.

Iz Narodne skupščine

Razni zakonski predlogi

Belgrad, 17. febr. I. Današnji seji narodne skupščine je predsedoval dr. Kumanudi. Po izvršenih formalnostih je skupščinski tajnik Mrovlje sporočil, da je dr. Gavrančič in tovariši predložili narodni skupščini v rešitev zakonski esnutek o prepovedi delovanja Jezusove družbe (Societas Jesu) na teritoriju Jugoslavije. Za proučevanje tega zakonskega osnutka bo izvoljen poseben odbor, kakor hitro bo skupščina odobrila, da se stavi načrt na dnevni red.

Zakonski predlog o izgonu jezuitov

Predlog o prepovedi delovanja reda Jezusove družbe (Societas Jesu) na področju kraljevine Jugoslavije se glasi:

§ 1 Redu Jezusove družbe (Societas Jesu) se prepoveduje naselitev, bivanje in delovanje na vsem področju kraljevine Jugoslavije. Niti red kot pravna oseba niti njegovi posamezni člani nimajo pravice od dneva stopanja v veljavo tega zakona, zadrževati se v katerikoli kraju kraljevine Jugoslavije.

§ 2. Onim članom tega reda, ki so jugoslovanski državljani, se določa kot kraj bivanja otok Vis, ako se ne žele izseliti. Tiste osebe, jugoslovanski državljani, a so pripadniki Jezusove družbe, ki se morajo na podlagi tega zakona izseliti, ne bodo imele več pravice, povrniti se v domovino, in se jih bo smatralo kakor inozemske državljane.

§ 3. Članom Jezusove družbe, ki so jugoslovanski državljani, ni dovoljeno skupno stanovanje niti na otoku Visu, temveč mora vsak živeti zase ter se baviti s katerikoli poslom. Oni tudi nimajo nobenega pravnega naslova do kakšne dedščine in tudi ne smejo imeti nobenega nepremičnega premoženja. Če se v roku 48 ur po uveljavitvi tega zakona zaloti katerikoli član tega reda po § 1 v mejah naše države, odnosno jugoslovanski državljani, ki je član tega reda, izven mej otoka Visa, bo kaznovan radi policijskega prestopka z zaporom do 30 dni, po izvršeni kazni pa bo policijsko izgnan preko meje oziroma na otok Vis.

§ 4. Ako se na področju kraljevine odnosno izven mej otoka Visa, po roku, omenjenem v § 3 tega zakona, katerikoli član Jezusove družbe, ki bi opravljal kakršnokoli cerkveno ali civilno delo, bo obtožen radi tega prestopka in kaznovan s kaznijo do 5 let zopora, po izvršeni kazni pa bo policijsko izgnan čez mejo odnosno na otok Vis.

§ 5. Kraljevine upravne oblasti prve stopnje bodo takoj, ko bo ta zakon stopil v veljavo, popisale premoženje in vse nepremično premoženje Jezusove družbe. Imetje te družbe se bo vnovčilo na javnih dražbah. Izkupilek bo koristno naložen v Državni hipotekarni banki. Iz tega premoženja bo ustanovljen poseben fond rimskokatoliških duhovnikov v jugoslovanskem nacionalnem duhu in za podporo revnih rimskokatoliških župnij. Podrobnejše določbe bosta objavila pravosodni in prosvetni minister z zakladnico, kateri se prizna zakonska moč.

§ 6. Ta zakon se razširja tudi na lazariste, na družbo sv. Srca Jezusovega kralja tudi na vse moške in ženske redove, za katere se ugotovi, da stojijo v neposredni zvezi z redom Jezusove družbe.

§ 7. Ta zakon stopi v veljavo takoj, ko ga podpiše kralj in ko bo zakonito proglašen.

V Belgradu, na Strossmayerjev dan, 4. febr.

Dr. Oton Gavrančič.

Poleg dr. Gavrančiča je podpisalo ta zakonski predlog še 61 narodnih poslancev, med drugimi: Jakob Zemljič, Dr. Ljudevit Pivko, Ivan Lončar, dr. Stane Rape, Rasto Pustoslavšek, Anton Hajdinjak, Lovro Petovar, dr. Bogoslav Spindler.

Nato so prešli na dnevni red in se je nadaljeval pretes zakonskega osnutka o spremembah in dopolnitvah o občinah. Prvi je dobil besedo dr. Bačić (Jugoslovanski narodni klub), ki je v daljših izjavah obsojal deklaracijo Narodnega kluba, s katero se je Narodni klub postavil na stališče, da se mora država, ki je sestavljajo trije narodi Slovenci, Hrvati in Srbi, urediti na federativni podlagi. Dr. Bačić je nato obširno obrazložil, da bi moral biti novi občinski zakon samo okvirni zakon. Predloženi zakonski osnutek je ostal samo na pol poti, ker ima z ene strani tendenco, da posamezna okvirni zakon in da predpisuje banovinam gotove splošne zadeve, na drugi strani pa je šel predaleč, ker so se mnoge gospodarske ustanove v pogledu budžetiranja in formiranja občinskega uradništva preveč centralizirale. Za take občine, kakor jih predpisuje predloženi zakonski osnutek, pa narod tudi nima denarja. Odbor večine se je razšel z manjšino tudi v vprašanju tajnih volitev. Predloženi zakonski osnutek pa tudi ne vodi do popolne garancije za resnično samoupravo in bo zadel na nezaželjene posledice ter bo samo škodoval šestjannarskemu režimu. Zato dr. Bačić izjavlja, da bo glasoval za manjšinski predlog.

Govor notranjega ministra

Nato je dobil besedo notranji minister Lazič, ki se je podrobno bavil s posameznimi členi predložene zakonskega osnutka o občinah ter izjavil, da je dosedaj pri nas v pogledu občinske zakonodaje sedem pravnih področij, ki se bistveno razlikujejo tako v pogledu same ureditve občin kakor tudi v pogledu same zakonodaje, ki je v zvezi z ustrojem občin. Sedanja načrt se ne nanaša na vse občine v državi, ampak samo na podeželske in občine trgov in cmanjših mest. Zakonski osnutek o upravi in samoupravi mest, ki se sedaj izdeluje, obsega večina in važnejša mesta, ki so sedaj začasno označena v čl. 136 tega projekta. Ker so se pri izdelavi tega načrta upoštevale vse dobre strani sedanje občinske samouprave ter so pri njej sodelovali strokovnjaki iz vseh delov naše države, naproša notranji minister dr. Lazič narodno skupščino, da ta zakonski osnutek sprejme, da bo lahko izvajanje v približno 4700 na enak način urejenih občinah okrepijo narodni čut in državno edinstvo.

Deklaracija Narodnega kluba

Za dr. Lazičem je govoril poslanec Preka, ki je v imenu Narodnega kluba v skupščini prečital isto deklaracijo, kakor jo je v imenu Narodnega kluba v senatu včeraj prečital senator dr. Suprina. V skupščini je nastal tak hrap in tako medsebojno prerakanje, da je bilo težko slišati govornika. Predsednik skupščine je neprestano zvonil in miril narodne poslance ter jih pozival k redu. Padali so razni medikeli, kakor: »Samo glejte, da ne boste v zvezi z vašim Pribeševićem! Pazite, da ne ostanete z dr. Mačkom, katerega učence ste! in podobno.

Prerekanje med Andjelinovičem in Preko

Ko se je nemir v dvorani nekoliko polegel, je dobil besedo dr. Angielinović, ki je izjavil, da hoče

ugotoviti v imenu Hrvatov, ki so po plemenu Hrvatli, a po narodnosti Jugoslovani, da se večina teh Hrvatov, ki je kandidirala na programu šestojannarskega režima, ne strinja z deklaracijo narodnega poslanca Nikole Preke in ostanje še vnaprej zvesti načelom in principom 6. januarja.

Dr. Angielinović je takoj odgovoril poslanec Preka, ki je izjavil, da je njihova deklaracija popolnoma jasna. Dr. Angielinović je šel v svojih izjavah predaleč, kajti, če je v vprašanju obramba naše države, ki je edinstvena naša država, tedaj ne more biti ničesar pred nami, ker smo tudi mi sinovi te zemlje ter jo bomo prav tako branili kakor vsi drugi. Zato pa tudi v vprašanju patriotizma ne dopuščamo, da bi se nam dajale lekcije s katerekoli strani.

Dr. Preki je zopet odgovorjal dr. Angielinović in mestoma je prišlo med obema do takega prerakanja, da ga je Preka zavrnil: »Nikar ne negirajte tega, kar je bilo!«

S tem je bila dopoldanska seja narodne skupščine zaključena in se je nadaljevala zopet popoldne ob petih. Poslanec Dimitrijević se je v svojem govoru v glavnem bavil z deklaracijo Narodnega kluba, jo kritiziral in rekel, da je to dezertersvo. Dimitrijević je nadalje izjavil, da se širijo govornice, da je bila ta deklaracija izdana v sporazumu z vlado. V oči namreč pada, da današnji seji zopet prisostvuje samo notranji minister. — Za Dimitrijevićem je govoril dr. Lukić, ki je izjavil, da hoče imeti samo eno državo in ne sedem držav. Ob koncu svojega govora se je izjavil za tajne volitve, ker občina niso samo gospodarske, ampak politične enote. Prav tako je treba ustvariti močne stranke, za današnja vladna ni sposobna. — Seja je bila nato zaključena in se bo prihodnja vršila jutri ob 9 z istim dnevnim redom.

Priprave za Sveto leto

Rim, 17. febr. Z. Pričakujejo, da bo jutri ali pa jutrišnjem centralni odbor za proslavo Svetega leta objavil svoj manifest. Vsa dela za proslavo, ki bo v začetku aprila, se v polnem teku. V vatikanskih krogih trdijo, da bodo pričeli prvi romarji prihajati v Rim iz Italije in inozemstva okoli Velike noči. Splošno smatrajo da bo sveti oče na Veliki četrtki ali pa na Veliko noč po pontifikalni masi stopil na balustrado bazilike sv. Petra ter od tam privrkat po letu 1870 blagoslovil narod. Na ta način bo papež Pij XI. definitivno prelomil klauzuro, ki so se je strogo držali vsi papeži od leta 1870 sem. Papež bo poleg Rima obiskal najbrže še Loretto in Padova. Nadalje se trdi, da bo v teku Svetega leta papež obiskal tudi vse bazilike v Italiji.

Častitke nadškofu dr. Bauerju

Zagreb, 17. febr. Z. O priliki 78. rojstnega dneva je prejel zagrebski nadškof dr. Ante Bauer brezštevna pisma in brozjavne čestitke. Hrvatski katoliški narodni svet mu je izročil pri tej priliki spominsko knjigo s preko 200.000 podpisov. V knjigo se niso vpisali samo Hrvatje, temveč tudi Slovenci in Srbi. Dr. Bauer se je danes za čestitke iskreno zahvalil.

Po atentatu na Roosevelta

Newyork, 17. febr. Z. Stanje ranjenega čilaskage župana Černaka je po zadnjem zdravniškem bulletinu zadovoljivo. Del noči je Černak prespal, ker so bile bolečine nekoliko prenehale. Vsi ostali ranjenci so izven nevarnosti. Atentat na Roosevelta je dal policiji povod za izvršitev ostrih ukrepov za svačnanosti dne 4. marca, ko bo novi predsednik Roosevelt nastopil svojo dolžnost predsednika. V Washingtonu bodo tega dne močni vojaški oddelki in bo kapitol čvala 400 mornarjev, 200 stražnikov in veliko število policijskih agentov. Vrhovni državni pravdnik je izjavil, da zvezna vlada ne bo postopala proti atentatorju, ker Roosevelt v trenutku atentata formalno še ni bil predsednik Združenih držav. Radi tega bo zvezna vlada dopustila, da se proti atentatorju uvede postopanje po navadnem kriminalnem zakonu.

Delavske žrtve streljanja v Bukarešti

Pariz, 17. febr. AA. Iz Bukarešta poročajo, da je podleglo še 9 delavcev, ki so bili ranjeni pri predvčerašnjem spopadu v železniški delavnici v Bukarešti z vojaštvom. Skupno število mrtvih znaša torej 14.

Bukarešta, 17. febr. AA. Preteklo noč so stopili v stavko delavci petrolejske rafinerije v Ploestiju v protest proti mnogostevilnim aretacijam komunistov v tovarnah v petrolejskem revirju. Zdi se, da je v stavkovno gibanje vpletena tudi generalna uprava rafinerije, in jo je policija aretirala. Aretacije so se vršile vso noč v vseh važnejših delavskih središčih v Romuniji. Posebno mnogostevilne aretacije so bile v Oradiji, kjer je policija aretirala okoli 100 komunistov, med njimi več članov občinskega sveta.

„Oceanska križarka“

Bremen, 17. febr. tg. Nemška zračna Hansa je s tem, da so 5000 tonski tovorni parnik »Westfalen« preuredili za ladjo matico za letala, uresničila dolgoletni načrt Nemčije za stalno zračne zveze z Južno Ameriko. Preurejena ladja »Westfalen« bo vedno križarila na Atlantskem oceanu kot plavalno otok za letala, ki bodo z njo vedno lahko v brezvišnji zvezi. Ker je start težkih letal, posebno vodnih letal vedno zelo težaven, so napravili na ladji velik katapult, s katerega lahko spuščajo tudi teška Dornierova letala. Do sedaj je poštna zveza med Nemčijo in Južno Ameriko trajala tri tedne, odslej pa bo treba za pošto med Berlinom in Rio de Janeirom samo 4 do 5 dni, med Berlinom in Buenos Airesom pa 5 do 7 dni.

Uporaba bencina

Belgrad, 17. febr. AA. Po predpisih zakona o državni trošarini je s 15. febr. prepovedana uporaba čistega bencina za pogon motorjev. Ker pa so tudi po 15. febr. ostale na zalogi pri konzumentih in trgovcih razne količine čistega bencina, je fin. minister odredil naj se količine čistega bencina, ki so jih 15. febr. imeli konzumenti in trgovci v zalogi, na licu mesta pomešajo z odgovarjajočim odstotkom dehidriranega špirta.

Zagrebska vremenska napoved: Pretežno jasno in zmerno hladno (noči hladne).

Dunajska vremenska napoved: Severne Alpe: nov sneg in višja temperatura, živahni severozapadni vetrovi. Južne Alpe: vreme negotovo, morda od časa do časa sneg.